

VGR Analys 2021:11– bilaga 7

Koncernkontoret

2021-04-13

Bilaga 7: Programmet för internationella forsknings- och innovationssamarbeten 2017-2020

Innehåll

1. Inledning	3
1.2 Bakgrund.....	3
1.3 Syfte och mål	3
2. Genomförande.....	4
3. Måluppfyllelse och resultat.....	6

Figurförteckning

Figur 1: Beslutade medel (tkr) 2017-2020 fördelade på insatsområden och nämnd	4
Figur 2: Västra Götalandsregionens medfinansiering per projektbeslut.....	4

1. Inledning

Västra Götalandsregionens program för internationella forsknings- och innovationssamarbeten 2017–2020 syftar till att stimulera till fler internationella forsknings- och innovationssamarbeten, i synnerhet genom ett högt och breddat deltagande i europeiska forsknings- och innovationsprogram, samt till en ökad och koordinerad påverkan på program och policy. Programmet är antaget av regionutvecklingsnämnden (RUN).

Intervjun ägde rum med den programansvarige. Hen var inte med i framtagandet av programmet utan jobbade då med andra delar inom regional utveckling. Detta är ett program som omfattar en begränsad volym vilket gör att programansvarig framförallt ser det som en administrativ roll att handlägga ärenden. Enkäten gick ut till 16 enskilda mottagare. Antalet som svarade på enkäten är 4 stycken (25%). Då antalet svarande understiger 10 personer ges inga detaljerade sammanställningar, utan mer övergripande beskrivningar av utfallet.

1.2 Bakgrund

Den bild som programansvarig har är att programmet togs fram under en period då Vinnova lyfte behovet om att öka det offentliga deltagandet i Horisont 2020. I samband med det lanserades frågan för lärosäten, Science Parks och andra. Programmet togs sedan fram som ett svar i syfte att öka det västsvenska deltagandet i Horisont 2020. Därtill har det inneburit en paketering för att förklara regionens mål för området.

1.3 Syfte och mål

Målet för programmet är att västsvenska aktörer – inklusive Västra Götalandsregionen - över tid ska öka sina internationella forsknings- och innovationssamarbeten samt sin påverkan på program och policy.

Specifika mål är att:

- Västra Götalandsregionen ska använda internationella forsknings- och innovationssamarbeten som verktyg för att utveckla exempelvis vården eller kollektivtrafiken, samt för att växla upp insatser inom regional utveckling
- få in fler nya deltagare (sällansökande såsom kommuner, högskolor, små och medelstora företag (SME)) i Horisont 2020
- fler västsvenska koordinatörer i Horisont 2020
- fler västsvenskar på påverkanspositioner

De aktuella insatsområdena är:

- Stimulera Västra Götalandsregionens egna deltagande i Horisont 2020
- Stimulera västsvenska aktörers deltagande i Horisont 2020

I fråga om överlappningar är programansvariges bild att det kanske inte har förekommit i tillräcklig utsträckning. Om det västsvenska deltagandet ska öka är det lättare att lansera ett ökat deltagande inom life science eller transporter och så vidare. För om man ser på EU-

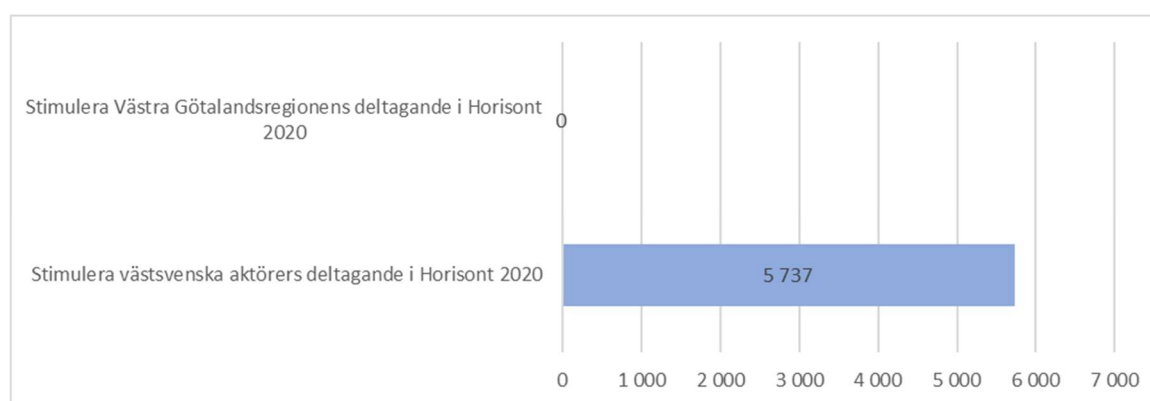
korten sker de direkta resultaten inom specifika branscher/områden till exempel transporter, cirkulärt mode, energi.

2. Genomförande

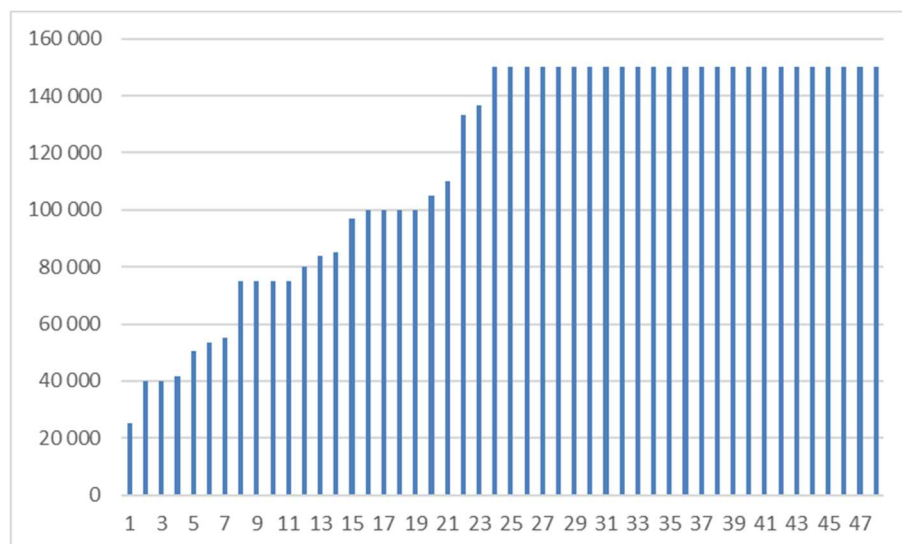
Finansiering av EU-kort

Sammanlagt för perioden 2017-2020 har Västra Götalandsregionen medfinansierat 49 EU-kort med drygt 5,7 miljoner kronor. Den totala finansieringen uppgår till drygt 8,7 mnkr.

Figur 1: Beslutade medel (tkr) 2017-2020 fördelade på insatsområden och nämnd

Figur 2: Västra Götalandsregionens medfinansiering per projektbeslut

Av de projekt som beslutas är normalstorleken 150 tkr som också är medianstorleken. Genomsnittligt bidrag från VGR är något lägre och uppgår till drygt 116 tkr. Större projekt än 150 tkr har inte beviljats.

Målgrupper för programmet är akademi, institut, företag, offentliga organisationer såsom till exempel kommuner eller Science Parks. Av projekten, dvs exklusive EU-korten till

företag, har åtta gått till universitet/högskolor fördelat på Chalmers Tekniska högskola (4 st), Högskolan Borås (3 st) och Göteborgs universitet (1 st). Vidare har även forskningsinstitut erhållit åtta EU-kort, fördelat på RISE (5 st), IVL Svenska Miljöinstitutet (1 st) och SSPA Sweden AB (2 st). Vidare har ett beslut gått till Västgas Sverige och ett till Måleriföretagen i Väst.

En ensam programansvarig och större etablerade sökande

Programansvarig har varit den enda personen inom regional utveckling som arbetat med programmet vad gäller exempelvis handläggning, administration och kommunikation. Avstämningsmöjligheter internt hade underlättat arbetet och minskat sårbarheten. Huruvida programmet påverkat prioriteringen av inkomna projektansökningar är svårt att svara på. Sökande är till största delen aktörer inom akademi och forskningsinstitut, medan ansökningar från kommuner är betydligt ovanligare. Det har uteslutande varit ett löpande ansökningsförfarande med avstämningar i tidiga skeden.

Sökandes kunskap om programmet

Alla de svarande känner till att deras projekt har beviljats medel från Västra Götalandsregionens program Internationella forsknings- och innovationssamarbeten 2017-2020. Svaren hur väl de känner till programmet ligger på 3-5 där 1 är känner inte till det alls och 7 är har mycket god kännedom om programmet och dess innehåll. Av de fyra respondenterna hade två fått kännedom om programmet via kontakter med handläggare vid VGR och två hade fått det via samarbetspartners.

Programmen viktiga för kommunikation och tydlighet i VGR:s arbete

Programansvarig lyfter flera fördelar med att ha program som arbetssätt. Dels är det ett kommunikativt användbart verktyg där berörda aktörer kan ta del av VGR:s långsiktiga arbete. Dels är det ett sätt att synliggöra i nationella sammanhang att VGR är en offensiv aktör inom vissa områden. Ytterligare en fördel är att programmet ger en vägledning i handläggningen och ett bra ramverk när ärenden ska läggas fram för beslut i nämnd.

”Det finns bra element i programstrukturen som är värda att förvalta.”

Av de projektägare som besvarat enkäten menar hälften att det faktum att projektet ingått i programmet haft betydelse för genomförande och resultat. Ett par av dem beskriver att stödet skapade förutsättningar för betydelsefullt nätverkande.

Tidsbrist en orsak till avsaknad av projektträffar

Några träffar för erfarenhetsutbyte projektägare emellan har inte anordnats. Enligt programansvarig beror det till stor del på att VGR inte har haft någon som arbetat heltid med programmet. Dock finns som ett resultat av programmet ett framgångsrikt nätverk via grants office vid Gothia Forum, där det ges möjlighet för deltagarna att utbyta erfarenheter och lyfta vissa frågor för diskussion.

I enkätsvaren från projektägarna är det ingen som anger att de varit i dialog med andra projektägare inom programmet. Merparten har heller inte använt programmet som en del i att sprida information om sitt projekt.

Effektivisering i ett mer integrerat genomförande – projektägare nöjda med programformen

För att få mer kraft och effektivitet i genomförandet hade programmet med fördel kunnat integreras i de övriga styrkeområdena. Enligt ansvarig tjänsteperson har det istället blivit en extra pålaga och att vi framgent behöver arbeta mer lösningsfokuserat och tematiskt. Hen framhåller att FoI-samverkan är ett fortsatt viktigt område, men att det behöver ingå som en dimension i respektive kraftsamling. Att ta emot projektansökningar löpande skulle kunna kombineras med behovsstyrda utlysningar för att driva på utvecklingen. Vid sidan av projekt skulle delar av programmens budget kunna gå till andra insatser för att nå målen, såsom kompetenshöjande workshops.

Samtliga av de projektägare som besvarat enkäten anser att programformen är ett bra sätt att organisera insatser inom prioriterade områden.

Stödmottagare nöjda i kontakten med Västra Götalandsregionen

En övervägande andel av de aktörer som svarat på enkäten är mycket nöjda med processen för ansökan och rapportering. När det gäller vägledningen från VGR anser samtliga respondenter att den varit mycket bra i samband med ansökan. Vid rapportering och rekvisering är det jämförelsevis en något lägre nöjdhet med vägledningen från VGR, men även där ges överlag ett gott betyg.

3. Måluppfyllelse och resultat

Målen har beskrivits tidigare och insatserna sker inom två insatsområden varav den ena handlar om att stimulera Västra Götalandsregionens egna deltagande i Horisont 2020. Det andra insatsområdet har två delar, en är EU-kortet till företag och det andra är projekt för aktörer. Programmet har inte redovisat några indikatorer i sin årliga uppföljningsplan vilket innebär att vi inte följer upp detta i utvärderingen.

Ett lyckat program eller inte?

Det är svårbedömt att utifrån statistik dra slutsatsen att programmet har varit lyckat eller inte. Programansvarig lyfter att nyttan hos beviljade aktörer trots allt bedöms som god genom den kunskapsökningen som skett. Detta även om man i slutändan inte erhåller medel från Horisont 2020 då det programmet har en låg beviljandegrad där även projekt som bedöms som excellens inte alltid erhåller medel.

Programansvarig lyfter även att det kräver mycket tid för att få till en Horisontansökan. Hens uppfattning är att det av en van sökare krävs cirka tre månader. Som för alla program är ett mått på programmets behov ifall sökande skulle ha genomfört projektet utan medel. Den enkät som gick ut till projekten besvarades endast av fyra. Tre av dessa svarade att de skulle ha genomfört projektet utan stöd men i mindre omfattning, medan en svarade nej på frågan.

Den programansvariges bedömning är att man har uppnått måluppfyllelsen för programmet. Av respondenterna till enkäten ansåg två att Internationella FoI-programmet hade haft betydelse för projektets genomförande eller resultat medan två inte ansåg detta.

De svarande ansåg även att de helt och hållet nådde den förväntade målsättningen där projektet resulterat i långsiktiga och bärkraftiga effekter. Två respondenter lyfter fram samarbeten, till exempel lyftes att:

”SME från VG är nu partner i H2020 eller har fått vara med i andra nationella och internationella program ...”

Har fler sällansökande deltagit?

De krav som ställs på resultat av EU-korten beror enligt programansvarig på hur van en sökande är med Horisont 2020. För en mindre van sökande kanske det handlar om att rigga och skriva projektet medan för en mer van sökande så förväntas en skarp ansökan. Ambitionen var fler sällansökande, men programmet har haft en överrepresentation av RISE och lärosäten. Enligt programansvarig saknas kommunerna fortfarande. Den bild som hen ger är att det hade behövts än mer arbete för att få in fler offentliga aktörer. Det handlar bland annat om en mognadsresa och att öka förståelsen för kommuner för att se deras plats i Horisont 2020. Just kopplat till kommunerna lyfts att kanske delregionerna här kan spela en tydligare roll. Programansvarig lyfter dock även att det är en hög konkurrens och stora kostnader att söka vilket gör att det kanske ändå inte alltid är ett lämpligt program för alla kommuner, särskilt inte de mindre.

Aktörer från Västra Götaland deltar i 825 projekt

Vinnova sammanställer i årsbok 2019¹ det svenska deltagandet i europeiska program för forskning och innovation. I Horisont fram till december 2019 placerar sig Sverige på plats åtta och kontrakterade projektmedel uppgår till cirka 1,66 miljarder euro. I en jämförelse som Vinnova gör där medlen jämförs per capita ligger Sverige på plats elva med 162 euro per capita. I Sverige är den geografiska fördelningen sådan att Stockholm, Västra Götaland och Skåne har störst antal deltagande organisationer i Horisont 2020. Aktörer i Västra Götaland har deltagit i 825 projekt (varav 164 som koordinatörer) inom Horisont 2020 och beviljade medel uppgår till cirka 356 miljoner euro.

Fördelningen på typ av organisation som beviljats mest medel i Sverige är universitet och högskolor (56%), följt av näringsliv (28%), forskningsorganisationer (10%), offentliga organisationer (6%) och övriga (1%). Om man däremot istället utgår från deltagande fördelas detta på aktörsgrupperna universitet/högskolor (45%), följt av näringslivet (35%), forskningsorganisationer (10%), offentliga organisationer (8%) och övriga (3%). Vad gäller Västra Götaland ligger (utifrån beviljade medel) Chalmers Tekniska högskola, följt av Göteborgs Universitet och RISE AB i topp.

Har vi nått företagen i Västra Götaland?

Resultaten utifrån Vinnovas statistik visar att företagen i Västra Götaland har varit lyckosamma i Horisont 2020. Att dra slutsatsen att EU-kortet har varit avgörande är dock inte möjligt då det här ingår är ett stort deltagande från större företag. I årsrapporten från Vinnova för 2019 anges att efter Chalmers, Göteborgs Universitet och RISE återfinns

1

https://www.vinnova.se/contentassets/aebdd8db5f73469c9b8550863854056a/horisont_arsbok_2019-vr202008.pdf

GKN Aerospace Sweden AB. Därefter följer Volvo Personvagnar AB, Volvo Technology AB, Powercell Sweden AB och Rise IVF AB.

En genomgång av listan över beviljade företag inom SME-instrument visar att 42 företag i Västra Götaland har erhållit medel i fas 1 och elva företag har erhållit medel för en fas 2. I en genomgång av de årliga uppföljningarna för programmet visar sig att åtta av de företag som erhållit fas 1-medel även beviljats EU-kort, samt att två företag av de elva som erhållit fas 2-medel.

Under programmet har bland annat en skrivarstuga ihop med EEN ägt rum för att nå ut till SMF. Programansvariges bild är att företagen önskar mer aktiviteter liknande informationsmöten och skrivarstugor där man kan inspirera och visa på att det är möjligt. Under 2018 genomfördes två undersökningar för att bland annat utforska mervärdet av EU-kortet. Medskicket från de västsvenska aktörerna var att de skulle vilja se fler informationsdagar anordnade av VGR, som ett komplement till det finansiella stöd som delats ut. Vidare ansåg de aktörer som mottagit EU-kortet att de skapat nya kontaktnät och ny kunskap. Planeringsbidraget ansågs som värdefullt även om inte alla projektidéer har resulterat i beviljad EU-finansiering. Många SMF har använt stödet till kompetenshöjande insatser och konsultstöd. Vad gäller just konsultstöd lyfter programansvarig fram den risk som finns i och med att kompetensen inte stannar kvar i organisationen efter att en ansökan är framtagen.

Västra Götalandsregionens deltagande

För att skapa ett deltagande internt i Västra Götalandsregionen har en rådgivningstjänst, ett s.k. Grant Office, skapats vid Gothia Forum. Enligt programansvarig deltar även detta Grant Office i nätverket som finns med andra motsvarande kontor på lärosätena. Kontoret bedöms enligt programansvarig vara ett viktigt bestående resultat som fler regioner som tar efter och där VGR ses som en förebild.

Utifrån Vinnovas årsbok för 2019 kan utläsas att Västra Götalandsregionen som organisation blivit beviljade nästan 2,4 miljoner euro fördelat på deltagande i elva projekt varav som koordinator i ett av dessa. Det är dock även här, som för företagen, omöjligt att visa om och i så fall vilken roll rådgivningstjänsten har haft.

En möjlig fortsatt utveckling kopplat till Västra Götalandsregionens egna deltagande skulle enligt programansvarig vara att man såg på möjligheten även för andra förvaltningar att få en struktur liknande det som finns på Gothia Forum.